

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๘

องค์การบริหารส่วนตำบลโคกตูม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

www.koktoom.go.th

www.facebook.com/องค์การบริหารส่วนตำบลโคกตูม

โทรศัพท์ ๐ ๔๔๖๖ ๖๒๔๔

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวกับการรับสินบน

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๘

องค์การบริหารส่วนตำบลโคกตูม อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

ความเสี่ยงการทุจริต หมายถึง ความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการรับสินบน

วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการป้องกันการทุจริตสามารถช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสม จะช่วยลดความเสี่ยงด้านการทุจริต ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริต ให้แก่บุคลากรขององค์กรถือเป็นการป้องกันการเกิดการทุจริตในองค์กร ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กร จะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่าการดำเนินการขององค์กรจะไม่มีทุจริตหรือในกรณีที่เกิดการทุจริต ที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้ โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำซึ่งไม่ใช่การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด

วัตถุประสงค์หลักของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต : เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ มีมาตรการ ระบบ หรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

การบริหารจัดการความเสี่ยงมีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นการทำงานในลักษณะที่ทุกภาระงานต้องประเมินความเสี่ยงก่อนปฏิบัติงานทุกครั้ง และแทรกกิจกรรม การตอบโต้ความเสี่ยงไว้ก่อนเริ่มปฏิบัติงานหลักตามภาระงานปกติของการเฝ้าระวังความเสี่ยงล่วงหน้าจากทุกภาระงานรวมกันโดยเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบปกติที่มีการรับรู้และยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้อง (ผู้นำสงวนใจ) เป็นลักษณะ Pre-Decision ส่วนการตรวจสอบภายในจะเป็นในลักษณะกำกับติดตามความเสี่ยง เป็นการสอบทาน เป็นลักษณะ Post-Decision

องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต ประกอบด้วย Pressure/Incentive หรือแรงกดดันหรือแรงจูงใจ Opportunity หรือ โอกาส ซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่าง ๆ คุณภาพการควบคุม กำกับควบคุมภายในขององค์กร มีจุดอ่อน และ Rationalization หรือ การหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำตามทฤษฎี สามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Triangle)

ขอบเขตประเมินความเสี่ยงการทุจริต

แบ่งประเภทความเสี่ยงการทุจริต ออกเป็น ๔ ด้าน ดังนี้

๑. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต ภารกิจให้บริการประชาชนอนุมัติ หรือ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวก การพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘
๒. ความเสี่ยงการทุจริตด้านการใช้อำนาจตามกฎหมายและการให้บริการตามภารกิจ
๓. ความเสี่ยงการทุจริตด้านการจัดซื้อจัดจ้าง
๔. ความเสี่ยงการทุจริตด้านการบริหารงานบุคคล

ประเภทความเสี่ยงการทุจริตตามคํานิยาย ๔ ประเด็น

ด้านที่ ๑ ความเสี่ยงการทุจริตด้านการอนุมัติ อนุญาต

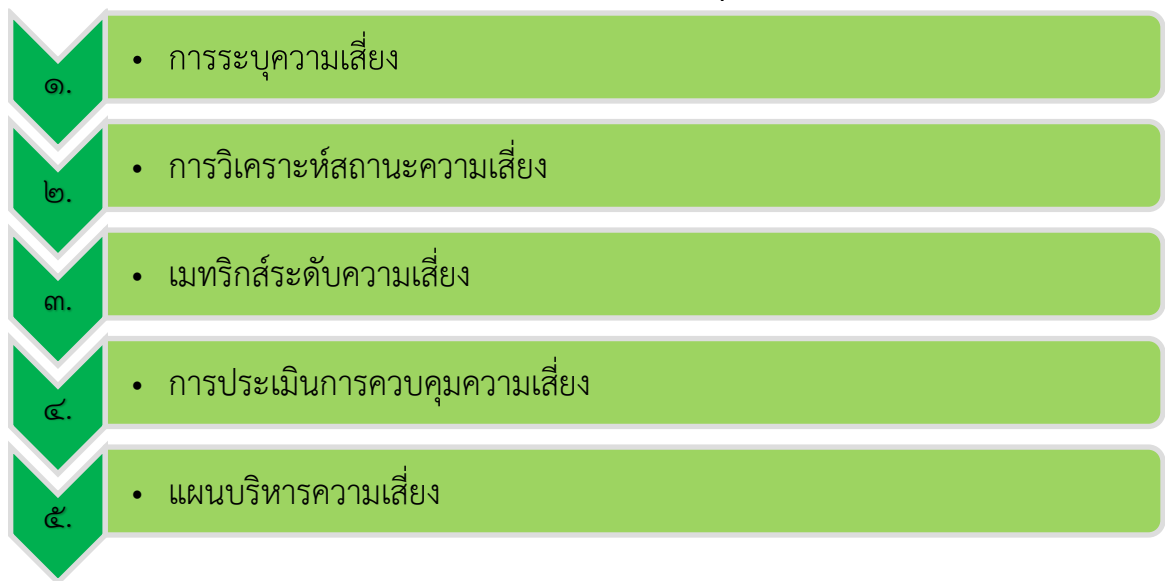
ด้านที่ ๒ ความเสี่ยงการทุจริตด้านการใช้อำนาจตามกฎหมายและการให้บริการตามภารกิจ

ด้านที่ ๓ ความเสี่ยงการทุจริตด้านการจัดซื้อจัดจ้าง

ด้านที่ ๔ ความเสี่ยงด้านการบริหารงานบุคคล

นิยาม ประเภทของการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต Corruption Risk Management : CRM		
ด้านที่ ๑	ด้านการอนุมัติ อนุญาต	การให้บริการด้านการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ.๒๕๕๘ ในการให้บริการภาครัฐ
ด้านที่ ๒	ด้านการใช้อำนาจตามกฎหมายและการให้บริการตามภารกิจ	การใช้อำนาจหน้าที่ (Authority) คืออำนาจที่ได้มาจากการดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง โดยกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่มีการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติในทางมิชอบ
ด้านที่ ๓	ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง	“การจัดซื้อจัดจ้าง” หมายความว่า การดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งพัสดุโดยการซื้อ จ้าง เช่า แลกเปลี่ยน หรือโดยนิติกรรมอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง “พัสดุ” หมายความว่า สินค้า งานบริการ งานก่อสร้าง งานจ้างที่ปรึกษาและงานจ้างออกแบบ หรือควบคุมงานก่อสร้าง รวมทั้งการดำเนินการอื่นตามที่ กำหนดในกฎกระทรวง “การบริหารพัสดุ” หมายความว่า การเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย การยืม การตรวจสอบ การบำรุงรักษา และการจำหน่ายพัสดุ
ด้านที่ ๔	ด้านการบริหารงานบุคคล	การบริหารงานบุคคล เป็นกระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับบุคคลในการปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น การแต่งตั้งโยกย้าย เลื่อนตำแหน่ง เลื่อนขั้นเงินเดือน การลงโทษทางวินัย รวมถึงการให้พิน จากตำแหน่ง เพื่อที่จะสามารถบริหารทรัพยากรบุคคลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด และสามารถดำเนินงานได้สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมาย

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

การระบุความเสี่ยง (Risk Identification)

ขั้นตอนที่ ๑ นำข้อมูลที่ได้จากขั้นเตรียมการในส่วนรายละเอียดขั้นตอน แนวทางหรือเกณฑ์ การปฏิบัติงาน ของกระบวนการที่จะทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ซึ่งในขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้น ย่อมประกอบไปด้วย ขั้นตอนย่อย ในการระบุความเสี่ยงตามขั้นตอนที่ ๑ ให้ทำการระบุความเสี่ยง อธิบายรายละเอียด รูปแบบ พฤติการณ์ ความเสี่ยงเฉพาะที่มีความเสี่ยงการทุจริตเท่านั้น และในการประเมินต้องคำนึงถึงความเสี่ยงในภาพรวม ของการ ดำเนินงานเรื่องที่จะทำการประเมินด้วย เนื่องจากในกระบวนการปฏิบัติงานตามขั้นตอนอาจไม่พบความเสี่ยง หรือโอกาสเสี่ยงต่ำ แต่อาจพบว่ามีความเสี่ยงในเรื่องนั้น ๆ ในการดำเนินงานที่ไม่ได้อยู่ในขั้นตอนก็ไม่ได้ โดยไม่ต้อง คำนึงว่าหน่วยงานจะมีมาตรการป้องกันหรือแก้ไขความเสี่ยงการทุจริตนั้นอยู่แล้ว นำข้อมูลรายละเอียด ดังกล่าวลงใน ประเภทของความเสี่ยงซึ่งเป็น Known Factor หรือ Unknown Factor

Known Factor	ความเสี่ยงทั้ง ปัญหา/พฤติกรรมที่เคยรับรู้เคยเกิดมาก่อน คาดหมายได้ว่า มีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำ หรือมีประวัติ มี ดำเนินการอยู่แล้ว
Unknown Factor	ปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากพยากรณ์ ประเมินการลง หนาในอนาคต ปัญหา/พฤติกรรม ความเสี่ยงที่อาจจะ เกิดขึ้น (คิดล่วงหน้า ตีตนไปก่อนไขเสมอ)

เทคนิคในการระบุความเสี่ยง หรือค้นหาความเสี่ยงการทุจริตด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

เกณฑ์ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) เชิงคุณภาพ

ระดับ	โอกาสที่เกิด	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตมากกว่า ๒๕ ครั้งต่อปี
๔	สูง	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๒๐ ครั้งต่อปี
๓	ปานกลาง	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๑๕ ครั้งต่อปี
๒	น้อย	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๑๐ ครั้งต่อปี
๑	น้อยมาก	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๕ ครั้งต่อปี

เกณฑ์ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)

ระดับ	โอกาสที่เกิด	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	เสียหายต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงาน ประชาชนไม่ได้รับความสะดวก เปนภัยด้านความมั่นคง อาชญากรรม และความรุนแรงอื่น ๆ
๔	สูง	เสียหายต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงาน และประชาชนไม่ได้รับความสะดวก
๓	ปานกลาง	เสียหายต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงาน
๒	น้อย	-
๑	น้อยมาก	-

ระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk) แสดงถึงระดับความสำคัญในการบริหารความเสี่ยง โดยพิจารณา จากผลคูณของระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) กับระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ของความเสี่ยงแต่ละสาเหตุ (โอกาส × ผลกระทบ) กำหนดเกณฑ์ไว้ ๔ ระดับ ดังนี้

ระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk)

ลำดับ	ระดับความเสี่ยง	ช่วงคะแนน
๑	ความเสี่ยงระดับสูงมาก (Extreme Risk : E)	๑๕ - ๒๕ คะแนน
๒	ความเสี่ยงระดับสูง (High Risk : H)	๙ - ๑๔ คะแนน
๓	ความเสี่ยงระดับปานกลาง (Moderate Risk : M)	๔ - ๘ คะแนน
๔	ความเสี่ยงระดับต่ำ (Low Risk : L)	๑ - ๓ คะแนน

ในการวิเคราะห์ความเสี่ยงจะต้องมีการกำหนดแผนภูมิความเสี่ยง(Risk Profile) ที่ได้จากการพิจารณาจัดระดับความสำคัญของความเสี่ยงจากโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) และผลกระทบ ที่เกิดขึ้น (Impact) และขอบเขตของระดับความเสี่ยงที่สามารถยอมรับได้ (Risk Appetite Boundary) โดยที่

$$\text{ระดับความเสี่ยง} = \text{โอกาสในการเกิดเหตุการณ์} \times \text{ความรุนแรงของเหตุการณ์ต่างๆ} \\ (\text{Likelihood} \times \text{Impact})$$

ซึ่งจัดแบ่งเป็น ๔ ระดับ สามารถแสดงเป็น Risk Profile แบ่งพื้นที่เป็น ๔ ส่วน (๔ Quadrant) ใช้เกณฑ์ในการจัดแบ่งดังนี้

ระดับความเสี่ยง	คะแนนระดับความเสี่ยง	มาตรการกำหนด	การแสดงผลสัญลักษณ์
เสี่ยงสูงมาก (Extreme)	๑๕ - ๒๕ คะแนน	มีมาตรการลดและประเมินซ้ำ หรือถ่ายโอนความเสี่ยง	สีแดง
เสี่ยงสูง (High)	๙ - ๑๔ คะแนน	มีมาตรการลดความเสี่ยง	สีส้ม
ปานกลาง (Medium)	๔ - ๘ คะแนน	ยอมรับความเสี่ยง แต่มีมาตรการควบคุมความเสี่ยง	สีเหลือง
ต่ำ (Low)	๑ - ๓ คะแนน	ยอมรับความเสี่ยง	สีเขียว

ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต ในประเด็นที่เกี่ยวกับการรับ สินบน	เหตุการณ์ความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยง (โอกาส/ ผลกระทบ)	มาตรการ/แนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยง	หมายเหตุ
๑. ด่านการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการ อำนวยความสะดวกในการ พิจารณาอนุญาต ของทาง ราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘	การรับของขวัญหรือผลประโยชน์ หรือ การรับ สินบน ๑. ไซดำแหน่งหน้าที่ช่วยเหลือ อำนวย ความ สะดวกให้บุคคล หรือผู้รับบริการ ๒. การรับสินบนของขวัญหรือของกำนัล ที่มีค าซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติ หน้าที่	ต่ำ	๑. จัดทำเอกสารที่ระบุรายละเอียดข้อปฏิบัติต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน ที่จะเป็นการป้องกันการไม่เขาไปเกี่ยวข้องกับการทุจริตในเรื่องต่าง ๆ ๒. จัดทำมาตรการป้องกันการรับสินบนให้ผูปฏิบัติงานในองค์กรทุก ระดับถือปฏิบัติ ๓. จัดทำแนวทางการป้องกันการรับสินบนและการกำกับติดตาม ๔. กำหนดนโยบาย มาตรการ หรือแนวทางการปฏิบัติที่ดีเพื่อเป็นการ ป้องกันการทุจริต	
ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต ในประเด็นที่เกี่ยวกับการรับ สินบน	เหตุการณ์ความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยง (โอกาส/ ผลกระทบ)	มาตรการ/แนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยง	หมายเหตุ
๒. ด่านการใช้อำนาจตาม กฎหมาย/การให้บริการ ตามภารกิจ	การช่วยเหลือและบรรเทาสาธารณภัย ๑.เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย อาจมีการเรียกรับ สินน้ำใจ/ของขวัญ ของกำนัล ในรูปแบบต่างๆ จากผู้ผ่านการพิจารณาให้ได้รับความช่วยเหลือ เช่น เมื่อได้รับการช่วยเหลือจาก อบต.ฯแล้ว ให้ ผู้นั้นเลี้ยงขอบคุณ ๒.ผู้บริหาร สมาชิกสภา อบต. ผู้นำชุมชน แทรกแซงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ซึ่งอาจ เป็นการขัดต่อระเบียบปฏิบัติของทางราชการ เนื่องจากไปรับข้อเสนอของผู้ประสภภัย เช่น ผู้ประสภภัยมีการเสนอว่าถ้าหากตนได้รับการ	ต่ำ	๑.เจ้าหน้าที่ต้องถือปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และคู่มือใน การปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ๒.กำหนดขั้นตอนและกระบวนการที่ชัดเจนสำหรับการปฏิบัติงานต่างๆ เพื่อลดช่องว่างที่อาจนำไปสู่การทุจริต ๓.ประชาสัมพันธ์ช่องทางกรร้องเรียนและประกาศมาตรการให้ความ คุ้มครองแก่ผู้ที่กล้าออกมาเปิดเผยข้อมูลการถูกเรียกรับสินบนโดยไม่กลัว การถูกกลั่นแกล้ง ๔.กำหนดมาตรการลงโทษที่รวดเร็วและเหมาะสมกับความผิดที่กระทำ ๕.การประกาศนโยบาย No Gift Policy ของผู้บริหารในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๘ และแจ้งเวียนให้รับทราบ ๖.ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบในเรื่องของการไม่ให้มีการมอบ สิ่งของใดๆต่อเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน	

	พิจารณาจะตอบแทนด้วยเงินหรือการเลี้ยงรับรอง			
--	--	--	--	--

ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต ในประเด็นที่เกี่ยวกับการรับ สินบน	เหตุการณ์ความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยง (โอกาส/ ผลกระทบ)	มาตรการ/แนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยง	หมายเหตุ
๓.ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง	การกำหนดขอบเขตของงาน(Terms Of Reference:TOR) ๑.คณะกรรมการจัดทำ TOR กำหนดคุณสมบัติที่เอื้อประโยชน์ให้กับผู้ประกอบการที่เป็นเครือญาติ พวกพ้องตน เพื่อเรียกรับสินน้ำใจในรูปสิ่งของ หรือเปอร์เซ็นต์ที่เป็นเงินทอง ๒.คณะกรรมการจัดทำ TOR บางรายหวังประโยชน์ในการขอส่วนลดจากการซื้อสินค้าภายในร้านจึงกำหนดคุณสมบัติของพัสดุให้เอื้อกับร้านค้า	ต่ำ	๑. ผู้บังคับบัญชาควบคุมและติดตามการทำงานอย่างใกล้ชิดมีการสอบทานและกำชับให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามระเบียบอย่างเคร่งครัด ๒. ดำเนินการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน ๓. ดำเนินการจัดทำนโยบายไม่รับของขวัญ ๔.ควรมีการสลับสับเปลี่ยนบุคลากรที่จะทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการกำหนดขอบเขตของงาน (Terms Of Reference:TOR) เพื่อมิให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งผูกขาดหน้าที่นั้นๆ เพื่อป้องกันมิให้เป็นโอกาสที่บุคคลเดิมๆจะติดต่อกับผู้ประกอบการเพื่อเอื้อประโยชน์ส่วนตน	

ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต ในประเด็นที่เกี่ยวกับการรับ สินบน	เหตุการณ์ความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยง (โอกาส/ ผลกระทบ)	มาตรการ/แนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยง	หมายเหตุ
๔.ด้านการบริหารงานบุคคล	การสรรหาและเลือกสรรบุคคลเพื่อจ้างเป็นพนักงานจ้าง ๑.คณะกรรมการอาจมีการเลือกปฏิบัติต่อผู้สมัครบางรายที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับคณะกรรมการ/ผู้บริหาร/บุคลากรของหน่วยงาน ๒.ผู้มีอำนาจหรือบุคคลภายนอกที่เป็นผู้มีอุปการคุณต่อหน่วยงาน/ผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ อาจเข้ามาแทรกแซงการคัดเลือกเพื่อให้บุคคลที่ตนต้องการได้เข้าทำงาน เหตุการณ์เรียกรับสินบน อาจเกิดขึ้นดังนี้ ๑.ผู้เกี่ยวข้องกับการรับสมัครสอบ การคัดเลือก อาจเรียกรับเงินสด ของขวัญ หรือผลประโยชน์อื่นๆเพื่อแลกกับการให้แนวข้อสอบกับผู้สมัคร ๒.ผู้เกี่ยวข้องกับการสมัครสอบ ติดสินบน คณะกรรมการผู้มีหน้าที่สอบสัมภาษณ์ เพื่อให้เครือญาติของตนที่สมัครสอบหรือผู้ที่ตนรับสินบนมาก่อนหน้านั้นเป็นผู้ผ่านการคัดเลือกเพื่อเข้ามาเป็นพนักงานของอบต.ฯ	ต่ำ	๑.แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการสรรหาและเลือกสรรบุคคลเป็นพนักงานจ้างควรประกอบด้วยบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ๒.การสมัครเข้ารับการสรรหาอาจกระทำในรูปแบบการสมัครออนไลน์ เพื่อมิให้ผู้ที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องนำรายละเอียด/จำนวนผู้สมัครไปเปิดเผยก่อนการสอบ ๓.จัดทำช่องทางเพื่อให้ผู้สมัครสามารถสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการสอบ ผลคะแนน ฯลฯ เพื่อความโปร่งใส ๔.จัดโครงการฝึกอบรมให้ความรู้และการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมบุคลากรตามประมวลจริยธรรม ๕.เผยแพร่แนวปฏิบัติ Do's & Don'ts และแจ้งเวียนให้ถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ๖.เผยแพร่ประมวลจริยธรรมทั้งของผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภา และพนักงานส่วนตำบลให้รับทราบและแจ้งเวียนให้ถือเป็นแนวปฏิบัติอย่างเคร่งครัด	

